СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

ОЦЕНКА СЪСТОЯНИЕТО НА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТТА В ПОДСЕКТОР „МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ“

Гл. ас. д-р Петко Ангелов
Докторант Силвия Заркова
Катедра „Финанси и кредит“,
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ гр. Свищов,
p.angelov@uni-svishtov.bg, d010217179@uni-svishtov.bg

Резюме: *Настоящото изследване представя оценка на задлъжнялостта на основната административно-териториална единица-общината в България. Обект на настоящия доклад са общините, разположени по поречието на естествената граница на България - река Дунав. Целта е да се проучи развитието на динамиката на общинския дълг, да се оцени състоянието на задлъжнялостта в конкретни общини и да се изведат препоръки при управлението й. Оценяването се извършва на база сравнителен анализ на тримесечни статистически данни към началото на всяка календарна година за периода 2016-2019 г.*

Ключови думи*: дълг, местно самоуправление, общински бюджет, NUTS.*

JEL*: H71, H72.*

ASSESSMENT OF THE SITUATION OF LIABILITY IN THE LOCAL GOVERNMENT SUBSECTOR

Head Assist. Prof. Petko Angelov, PhD,
Silvia Zarkova, PhD Student
Department of Finance and Credit,
D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov
p.angelov@uni-svishtov.bg; d010217179@uni-svishtov.bg

Abstract: *This study presents an assessment of the situation of liability of the main administrative-territorial unit-municipality in Bulgaria. The objective of this report is the municipalities located along the natural border of Bulgaria-Danube River. The purpose is to study the development of the dynamics of municipal debt, to assess the state of indebtedness in specific municipalities and to make recommendations for its management. The evaluation is based on a comparative analysis of quarterly statistics at he beginning of each calendar year for the period 2016 – 2019.*

Key words: *debt, local government, municipal budget, NUTS.*

JEL: H71, H72.

1. Въведение

Местното самоуправление е един от основните аспекти заложени на европейско ниво още от 1985 г. чрез Европейската харта за местно самоуправление (МРРБ, 1995). В нейният обхват попадат принципите, административната структура, условията и контрола на дейността на органите за местно самоуправление. Един от основните ангажименти на местната власт е поддържане на стабилно ниво на финансовите средства, защитаващи интересите на жителите на общината и нейното развитие. Налична е съществена връзка между държавния бюджет и финансирането на по-малките административни единици, в частност общините. На основание Закона за публичните финанси на РБългария (Министерство на финансите, 2017) бюджетите на общините се приемат от общинските съвети, съобразно закона. В неговия обхват се включват както акумулирането на ресурсите от бюджетните организации посредством различни видове постъпления, така и поемането на допълнителни средства за компенсиране на разходите, в т.ч. общинския дълг. Мащабният държавен дълг не само заплашва фискалната устойчивост на страната, но влияе върху финансовата стабилност и има неблагоприятно дългосрочно влияние върху икономическия растеж на страната. Различен от публичния дълг на европейските обединения и държавния дълг на отделните страни е дълга на ниво местна власт и неговите потенциални рискове. Местният държавен дълг се състои от задълженията, които местните органи за управление трябва да поемат за да покрият необходимите разходи за нуждите на съответната регионална структура (Владимирова & Найденов, 2011).Тя може да заеме пари по много различни начини. Тези механизми за вземане на заеми са краткосрочни и дългосрочни и могат да бъдат възстановени чрез данъчни приходи, потребителски такси или специални оценки. Често използвано средство е дългосрочният дълг за финансиране на големи капиталови активи като инфраструктура, сгради и големи оборудвания. Издаването на дълг най-общо увеличава общата стойност на активите, но също така позволява на местните власти да придобият или изградят в по-кратък срок капиталови активи, които в противен случай не биха могли да бъдат финансирани от съществуващия общински бюджет. Разпределянето по оптимален начин на плащанията по дълга в продължение на много години може да изглади до известна степен разходната част на бюджета и да създаде предпоставка за по-предсказуем паричен поток. Краткосрочният дълг би могъл да се използва за покриването на временен дефицит на паричните потоци или за осигуряването

на временен метод на финансиране, докато дългосрочните зами не бъдат обезпечени. Фиксирането на фискалната пропаст и набирането на средства за изграждането на регионална инфраструктура чрез местната финансова платформа е сред най-често използваните вложения на местните задължения. (Павлова, 2017)

Териториалните единици в Република България са разпределени на три основни статистически единици (НСИ, 2013): статистически зони, статистически райони и области. Общините са основни териториални самоуправляващи се общности в страната. Числовият им брой възлиза на 265 общини, разпределени в 28 области. Фокусът на настоящото изследване са общините, разположени по поречието на р. Дунав – Свищов, Видин, Козлодуй, Оряхово, Белене, Русе и Силистра за периода 2016 г. до 2019 г. За целите на сравнителния анализ са взети предвид данните за първите тримесечия на съответните години.

2. Оценка задлъжнялостта в общинските структури, разположени по поречието на река Дунав

Основен приоритет на Министерството на финансите през последните години е подобряване състоянието на общинските разходи, респективно подобряване на приходната част в бюджетите на общините с цел ефективно предлагане на публични блага (Захариев, 2012). Прилагането на оздравителни планове от страна на общинските администрации при индикации за негативни стойности по един или няколко наблюдавани дългови индикатори би могло да допринесе за минимизиране на своевременните рискове от нарушаване на фискалните правила (Ангелов & Заркова, 2018), заложени в Закона за публичните финанси на РБългария. В обхвата на статистическите измерители за оценка на задлъжнялостта попадат следните по-важни показатели: бюджетно салдо, размер на общинския дълг, размер на просрочените задължения, размер на дълга, като процент от планираните приходи и изравнителна субсидия

Основен обект на общинската финансова политика е разработването на приоритети и задачи за развитие на общинските структури и предоставянето на блага за населението. Общинският бюджет е самостоятелна финансова единица, при която част от приходната част се формира от централния бюджет. Основният индикатор, измерващ разликата между приходната и разходната част на общинския бюджет, е бюджетното салдо. Фигура 1 представя размера на бюджетното салдо за периода 2016-2019 г.

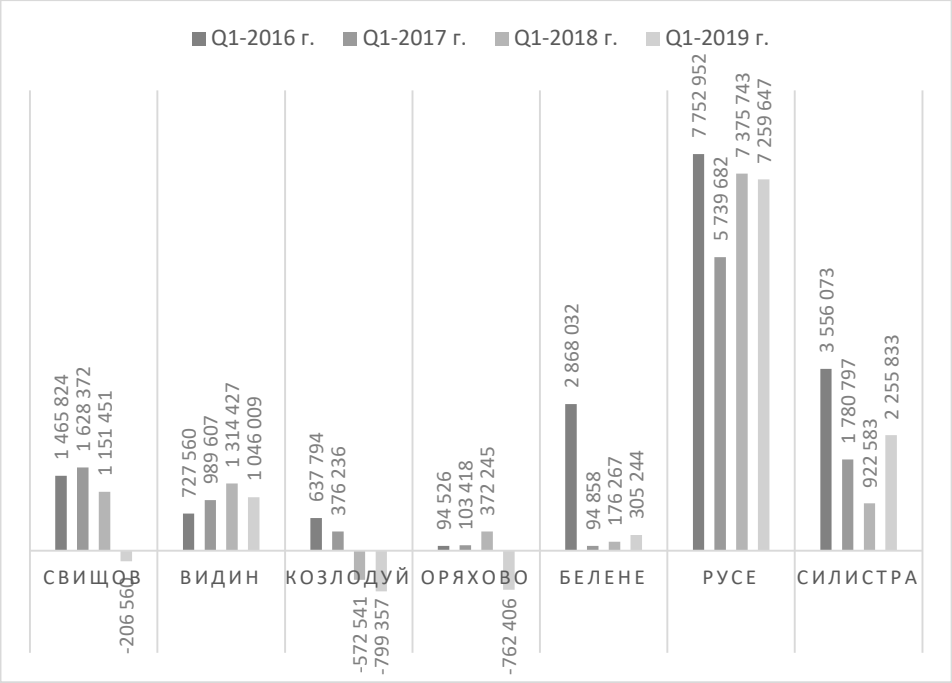

Фигура 1. Размер на бюджетното салдо

Видно от фигурата е, че от разглежданите седем общини, Русе е сред най-големите общински структури и разполага с най-голямо бюджетното салдо, което е с положителни стойности. Впечатление прави отрицателното бюджетно салдо през първото тримесечие на 2019 г. в общините Свищов, Козлодуй и Оряхово. Това наложи компенсирането на наличните дефицити чрез увеличаване събираемостта на данъчните приходи, което е адекватен метод в случай на бюджетни ограничения при належащи разходи. Други действия, към които би могло да се пристъпи са: намаляване на обема на общинското обслужване или вземането на допълнителни финансови средства – кредити. При значително ограничено ниво на собствените приходи най-често използван вариант за осигуряване на общински блага и услуги или инфраструктура си остава заемът.

На фигура 2 е изобразен размерът на общинските задължения. Най-високо ниво на задлъжнялост имат крайните общини по поречието на р. Дунав – Видин и Силистра, поради което те попадат и в обхвата на плановете за финансово оздравяване. В тях са поставени основните мерки, целящи оптимизиране на приходите и ограничаване на разходите. Сред общините с най-малък размер на задълженията попадат Русе и Оряхово.

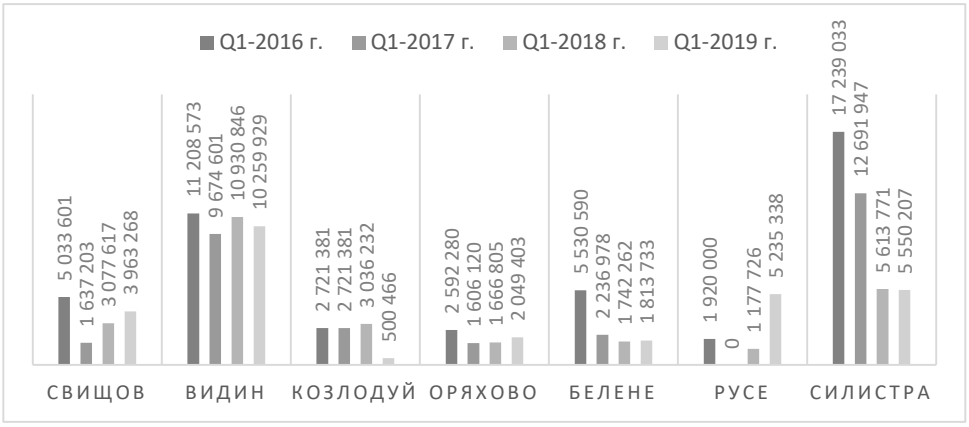

Фигура 2. Размер на общинския дълг

Сред най-важните индикатори, влияещи върху избора на източниците на финансиране на социално значими проекти в подсектор „Местно самоуправление“ са пазарните лихвени проценти, падежът на дълговите инструменти и степента на развитие местната финансова конюнктура. В случай на неблагоприятни условия би могло да се пристъпи към просрочване на общинските задължения.

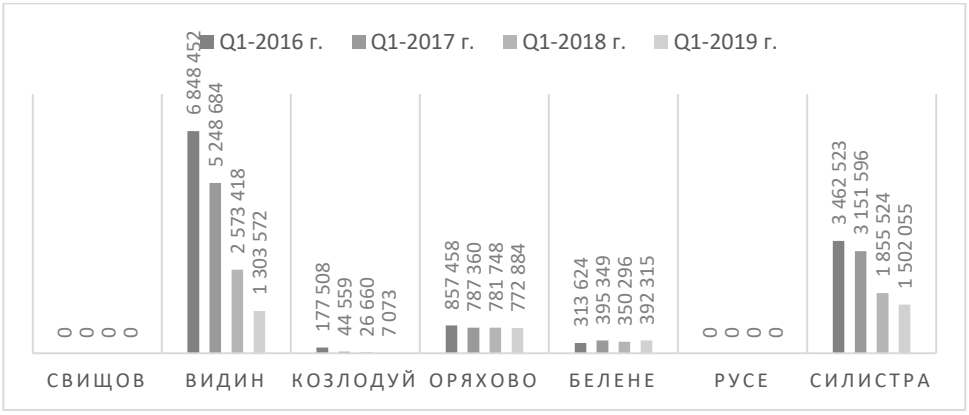

Фигура 3. Размер на просрочените задължения

Фигура 3 изобразява размера на просрочените задължения в общините. С най-висок размер на просрочени задължения са общините с най-голям размер на общите задължения – Видин и Силистра, като и при двете е наличен тренд на намаление през фиксирания период. Други две от разглежданите общини реализират нулево равнище на просрочените задължения – Свищов и Русе. Това се дължи на ефективните

оптимизационни бюджетни решения от страна на звената за финансово управление на общините.

Индикатор за степента на балансираност на общинския бюджет, изразяващ проблемите в приходната част и размера на общинския дълг е коефициентът „размер на дълга, като процент от планираните приходи и изравнителна субсидия“ (Национално сдружение на общините в Република България, 2018 г.), представен на фиг. 4.

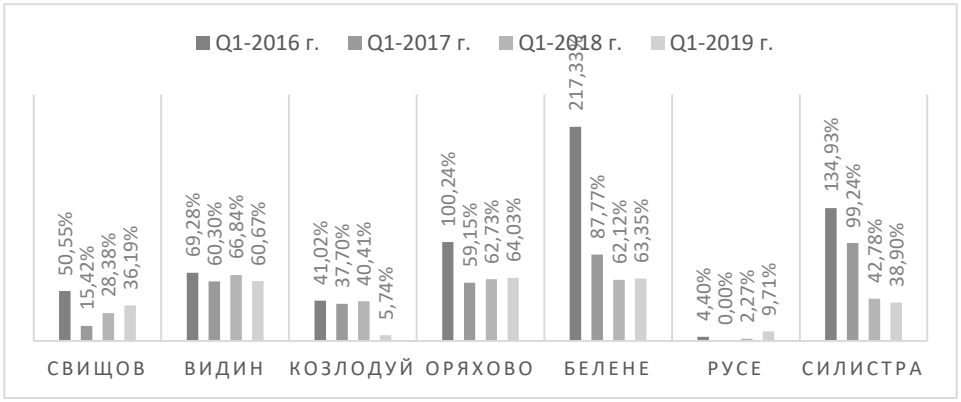

Фигура 4. Размер на дълга, като процент от планираните приходи и изравнителна субсидия

Видно от фигурата са високите стойности на коефициента в общините Белене, Силистра, Оряхово и Видин. Най-голямата община от района на поречието на р. Дунав – Русе е с най-ниско ниво на коефициента, вариращо от 0 до 9,71%, докато една от най-малките разглеждани общини – Белене е сред общините с най-висок размер на коефициента. Това се дължи главно на превишаващите стойности на задълженията спрямо приходните постъпления в бюджета.

Заключение

Предвид извършеният кратък анализ на местната задлъжнялост на общините, разположени по поречието на река Дунав би могло да се акцентира върху следните по-съществени изводи:

Първо: Съществуват значителни бюджетни диспропорции между общините: Оряхово, Козлодуй, Свищов, при които се наблюдава отрицателно бюджетно салдо, което в комбинация с демографската криза и намаленото равнище на икономическа активност, водят до повишена задлъжнялост в подсектор „Местно самоуправление“.

Второ: Изпълнението на заложените национални „оздравителни мерки“ оказват своето позитивно влияние върху намаляването на общинската задлъжнялост. Това се наблюдава най-осезаемо в община Силистра.

Трето: Бюджетните решения, предприемани от общините имат ефективно значение за оптимизиране на размер на просрочените задължения. Общини като Свищов и Русе демонстрират най-добра позитивна динамика на показателя.

Четвърто: Превишаващите стойности на задълженията в общинските структури и намаляването на приходните бюджетни постъпления водят до негативен тренд на индикатора „размер на дълга, като процент от планираните приходи и изравнителна субсидия“. Индикация за това се наблюдава в община Белене.

Усилията на местното управление в посока намаляване на общинските разходи и увеличаване на приходната част са в основата на подобряването на състоянието на задлъжнялостта. Преодоляването и елиминирането на своевременните рискове от нарушаването на фискалните правила и индикаторите от Закона за публичните финанси би могло да се постигне главно чрез подобряване на бюджетното управление, увеличаване на инвестиционната активност и осъществяването на активна дейност, насочена към проектното финансиране в разглежданите общини.

ЛИТЕРАТУРА

Ангелов, П., & Заркова, С. (Май 2018 г.). ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА - ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ И ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ. *International Scientific Conference INTEGRATION PROCESSES IN THE GLOBAL ECONOMY//25 years Department of International Economic Relations*, (стр. 107-113). Свищов.

Владимирова, Т., & Найденов, Л. (2011). *Местни финанси.* Варна: ИК „Стено“.

Захариев, А. (2012). *Фискална децентрализация и финансово управление на общините в България.* Свищов: АИ „Ценов“.

Павлова, М. (2017). Приоритети в разходната политика на местната власт. *Международна научно-практическа конференция „Съвременни предизвикателства пред финансовата наука в променяща се Европа*“. Свищов: АИ „Ценов“.

Национално сдружение на общините в Република България. (2018 г.). *Практически наръчник по обучителна тема „Общински бюджети*“. София.

Министерство на финансите. (14 11 2017 г.). *Закон за публичните финанси.* Извлечено от https://www.minfin.bg › upload › ZAKON_za_publicnite_finansi-2017-1

МРРБ. (1 9 1995 г.). *Европейска харта за местно самоуправление.* Извлечено от https://www.mrrb.bg › static › media › ups › articles › attachments

НСИ. (17 01 2013 г.). *Национален статистически институт.* Извлечено от Заповед №РД 07-24/17.01.2013 г. обн., ДВ, бр. 13 от 08.02.2013 г., в сила 12.02.2013 г.: https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pages/Classifics/NUTS_2013.pdf